

COMPETÈNCIA EN COMPENSIÓ ESCRITA

En parlar de comprensió escrita ens referim a les capacitats que permeten comprendre allò que es llegeix, entenent la comprensió en sentit ampli.

No tots els alumnes mostren el mateix grau de comprensió escrita, i és important desenvolupar-la perquè un nivell baix d'aquesta competència condiona desfavorablement els resultats d'aprenentatge.

Considerarem que un alumne té una bona competència en comprensió escrita quan és capaç d'**integrar conceptualment** la informació que rep a través de la lectura.

A les pàgines següents oferim una sèrie d'instruments que menen la reflexió sobre la importància de la comprensió escrita en el currículum de les àrees i orienten el professorat sobre la metodologia més adient per treballar-la.

Reflexió sobre la necessitat de treballar els processos de comprensió escrita des de les diferents àrees del currículum

La lectura comprensiva és una eina bàsica en qualsevol àrea d'aprenentatge i un instrument fonamental en el desenvolupament de la vida quotidiana de les persones: la comunicació amb els altres a través de textos i la comprensió de la realitat passen per un bon domini de la lectura.

Per aquestes raons, els docents hem de compartir la responsabilitat de treballar amb els alumnes la comprensió escrita, entesa com a vehicle indispensable per l'assoliment de les competències bàsiques, l'ampliació i aprofundiment dels aprenentatges i, en general, per el desenvolupament integral de la persona.

Tanmateix, abans d'arribar a acords entre el professorat sobre la manera de treballar els processos que faciliten l'adquisició d'aquesta competència, seria bo considerar alguns aspectes com els següents:

- És condició de la comprensió escrita que els alumnes hagin adquirit una bona mecànica lectora. Ara bé, la competència en comprensió escrita va més enllà de l'habilitat de llegir, ja que requereix posar en funcionament estratègies cognitives que molts alumnes no saben aplicar: fer prediccions sobre el contingut dels textos, identificar el tema, l'estructura i les idees principals, fer deduccions a partir del context, etc.
- Quan parlem de "comprendre la lectura", les nostres expectatives poden ser diverses, però hauríem de prioritzar el fet que l'alumnat sigui capaç d'interioritzar allò que llegeix, per tal de relacionar la nova adquisició amb

els coneixements que ja posseeix i donar-los projecció envers nous aprenentatges.

- Els nostres alumnes habitualment s'han d'enfrontar a diverses tipologies de text, tant en la seva vida quotidiana com en el context escolar. La situació ideal podria ser presentar-los i treballar textos molt diversos, tant des del punt de vista formal com de contingut.
- La utilització de textos no és aliena a cap àrea del currículum, tant si es tracta d'àrees instrumentals, com científiques, tècniques, socials o d'expressió: en un moment o altre de l'aprenentatge de totes les àrees (proves, documents de suport, instruccions...) el text escrit és el vehicle primordial de comunicació amb l'alumnat.

Finalment cal considerar que els textos que presentem als alumnes responen a uns objectius i una planificació i que, en conseqüència, per tal d'extreure'n el màxim profit, haurien d'acomplir algunes condicions com les següents:

1. La informació que proporcionen els textos ha de tenir en compte els coneixements previs de l'alumne, per tal de facilitar-ne la comprensió i ajudar-lo a integrar nous aprenentatges.
2. L'estructura del text ha de tenir relació amb la seva funció comunicativa.
3. La idea principal del text s'ha de fer palesa després de fer-ne una primera lectura.
4. Els organitzadors textuais (títols, subtítols, negretes...) han de facilitar la comprensió del text.
5. L'estructura global del text ha de ser de fàcil reconeixement.
6. El text ha de contenir elements que manifestin les relacions entre les idees.
7. La relació entre la informació coneguda i la nova ha de ser fluïda.
8. El registre lingüístic ha de ser l'adequat.

No obstant això, **l'enfocament metodològic del professorat** amb relació als textos és fonamental per aprofitar tot el seu potencial educatiu. En aquesta línia, presentem un instrument que recull el procés que pot seguir el professorat a l'aula, per tal d'afavorir la comprensió del text escrit.

Instrument 1**Presència de la comprensió escrita en el currículum de les àrees**

Amb el següent qüestionari es pretén sensibilitzar al professorat del centre sobre la necessitat de treballar la comprensió escrita des de les diferents àrees.

1. Quin tipus de textos utilitzes amb més freqüència en les teves classes?
  - enunciats d'activitats i problemes
  - informatius
  - instructius
  - científics
  - literaris
  - altres (especificar quins)
2. Amb quin objectiu dones a llegir textos als teus alumnes?
  - obtenir informació
  - realitzar una acció
  - gaudir del text
  - altres (especificar quins)
3. Creus que en general els teus alumnes tenen un bon nivell de comprensió escrita dels textos que els presentes?
4. En quin tipus de textos tenen més dificultats?
  - enunciats d'activitats i problemes
  - informatius
  - instructius
  - científics
  - literaris
  - altres (especificar quins)
5. En quina de les tasques següents tenen més dificultats?
  - obtenir informació
  - realitzar una acció
  - gaudir del text
  - altres (especificar en quines)
6. Creus que cal una bona comprensió escrita per l'aprenentatge de la teva matèria?
7. Creus que la comprensió escrita ha de ser treballada a totes les àrees?

Instrument 2**Metodologia per treballar la comprensió escrita**

A continuació proposem de reflexionar sobre la metodologia de la comprensió escrita a l'aula. Es recomana començar responnent la graella individualment, i continuar amb una posada en comú del professorat per tal d'arribar a acords de millora.

Les recomanacions metodològiques que se'n fan en aquest instrument no s'haurien d'entendre com les actuacions que el professorat ha d'aplicar en la seva totalitat i en qualsevol circumstància, sinó que, mantenint l'estructura "abans – durant – després de la lectura", l'experiència didàctica del docent seleccionarà les més adients a cada situació.

Marqueu amb una X el requadre que correspongui:

1 (mai / no); 2 (a vegades); 3 (molt sovint); 4 (sempre / sí).

		1	2	3	4
	ABANS DE LA LECTURA				
1	<i>Procurem que els textos i/o enunciats d'activitats i problemes que presentem als alumnes siguin de diferent tipologia, àmbit i procedència.</i>				
2	<i>Proposem lectures d'acord amb els criteris: atractiu, actualitat, utilitat.</i>				
3	<i>Demanem de fer una primera escombrada visual: títol, subtítols, dades, gràfics, taules o imatges que hi pugui haver.</i>				
4	<i>Presentem els aspectes més significatius del text que llegirem.</i>				
5	<i>Concretem amb quina finalitat llegirem la informació que presentem: què en volem obtenir, quin n'és l'objectiu,...</i>				
6	<i>Afavorim la interacció a l'aula entre els alumnes a fi que comparteixin allò que prèviament saben.</i>				
7	<i>A partir de preguntes o altres recursos adients al tema conduïm el grup classe a fer prediccions sobre els continguts del text i/o a situar-los en l'activitat o problema a realitzar.</i>				
	DURANT LA LECTURA				
8	<i>Demanem una primera lectura silenciosa d'iniciació a la comprensió del text i/o de l'enunciat de l'activitat o problema.</i>				
9	<i>Fem una lectura en veu alta que serveixi com a model per als alumnes.</i>				
10	<i>Fem llegir els alumnes en veu alta.</i>				
11	<i>Conduïm l'alumnat a formular les idees principals dels paràgrafs a partir de preguntes.</i>				
12	<i>Evidenciem la relació que hi ha entre els paràgrafs per fer entendre l'estructura del text.</i>				

13	<i>Fem referència a les prediccions que, sobre el contingut, ha fet l'alumnat abans d'iniciar la lectura.</i>				
14	<i>Facilem estratègies que ajudin a la comprensió dels mots:</i>				
	<i>a) Ajudem a deduir el significat de les paraules noves pel context.</i>				
	<i>b) Fomentem l'hàbit d'ús del diccionari</i>				
	<i>c) Expliquem el significat de les paraules noves</i>				
15	<i>Adaptem la nostra intervenció en funció de la dificultat de la informació i de les estratègies que el grup ha adquirit.</i>				
	DESPRÉS DE LA LECTURA				
16	<i>Les activitats que proposem ens ajuden a comprovar que l'alumnat és capaç de:</i>				
	<i>a) Respondre preguntes literals</i>				
	<i>b) Respondre preguntes interpretatives</i>				
	<i>c) Extreure informació específica</i>				
	<i>d) Deduir la idea principal de cada paràgraf</i>				
	<i>e) Deduir el tema principal</i>				
	<i>f) Deduir altres temes que apareixen o es suggereixen</i>				
	<i>g) Fer, oralment, una aproximació a l'enunciat de l'activitat o problema, o un resum del text</i>				
	<i>h) Relacionar la informació obtinguda amb els coneixements previs</i>				
17	<i>Diversifiquem la interacció entre els alumnes plantejant les activitats a realitzar:</i>				
	<i>a) Individualment</i>				
	<i>b) Per parelles</i>				
	<i>c) En grup</i>				
18	<i>Facilem estratègies i/o models per recollir la informació a partir d'esquemes o similar.</i>				
19	<i>Els oferim pautes i/o models que els permetin fer un resum.</i>				
20	<i>Proposem activitats variades d'acord amb les diverses tipologies de text i per evitar la monotonia.</i>				
21	<i>Animem a confeccionar una petita llista de paraules definides relacionades amb el tema.</i>				

Una vegada estudiats en grup els resultats de la graella, l'equip de professorat pot plantejar-se les preguntes següents i arribar a acords:

- Quines de les estratègies esmentades treballem a les aules?
- A quines àrees, principalment?
- Quines no treballem prou i podríem incorporar?
- Quines considerem prioritàries? (Es recomana triar-ne algunes, ordenar-les i planificar-ne l'aplicació).
- Com i quan les aplicarem?
- Com avaluarem les noves actuacions? Quan ho farem? Qui ho farà?